

onere deserti maris continetur, se noverint incur-
suros.

11. Ex hinc *onus Duma* sermo propheticus descri-
bit. *Duma* interpretatur *silentium*. Scitis, fratres,
quod multos *silentium* onerat, et gravat quies, ita
ut tacentibus et quiescentibus omnia oneri sint;
caput doleat, venter rugiat, caligent oculi, et renes
pene solvantur: exeuntibus autem huc illucque
vagantibus et loquentibus, jucunda sint omnia, tra-
dantur oblivioni dolores, singulis membris sua red-
dantur officia. O quanta est virtus linguae, quae oculo
serenat, caput alleviat, renes consolidat, genua
dissoluta corroborat! Hæc infirmum in laboribus
infatigabilem reddit, patientem in injuriis, paratum
ad iter, promptum ad obedientiam. Itaque si videris
monachum in claustro residentem huc illucque re-
spicere, oscitare crebrius, manus et pedes extendere,
nunc librum ponere, nunc resumere; postremo,
quasi quibusdam stimulis agitur de loco in locum,
de auditorio in auditorium cursitare: sub onere
Duma eum suspirare non dubites. Est præterea aliud
quoddam *silentium*, quod æternæ pœnæ pondus
multis imponat. Ipsum est *silentium*, 559 quod ex
pudore et confusione procedens, confessionem ob-
struit peccatorum, vel excludit remissionem: quod
onus pœnæ tale *silentium* mereatur, propheticus
sermo non tacet.

12. Jam *onus in Arabia* propheta subjungit. *Ar-
bia vespera* interpretatur, quæ diei finis est noctis-
que principium: horam mortis non incongrue, ut
puto, signans, quæ cunctis fere mortalibus timoris
non leve pondus imponit. Quis enim hominum hoc
onus evitet, cui se *Salvator* exempli causa sponta-
nea voluntate submisit? Imminente enim morte,
cepit, ut ait evangelista, *pavere et tædere* (Marc. xiv,
33). Sub hoc timoris onere totum vivit genus homi-
num, nisi forte aliquid talis sit, cui certa sit beata
vita post mortem, cujus desiderio etiam amaritudi-
nem mortis non sentiat. Præterea vespera quæ,
ut diximus, diei finis est noctisque principium,
ejus exprimit casum, qui post opera lucis, ea
inchoat quæ sunt tenebrarum, cujus fiunt no-
vissima peiora prioribus, qui profecto eo pon-
dere opprimetur, quod in hoc *Arabiae* onere conti-
netur.

13. Subditur *onus vallis visionis*. Visio refertur ad
contemplationem; vallis, ad humilitatem vel de-
jectionem. Est enim quorundam contemplatio humi-
lis, quorundam dejecta. Humilis sanctorum, ab-
jecta philosophorum. Sancti autem quo magis pro-
ficiunt, eo majore onere vanitatis fatigantur, et sic
ad altiora se erigunt, ut quandoque inviti etiam
ad inferiora trahantur. Si enim virtus proficit, ser-
vatur humilitas; si onerat, varitas est. Scitis, fra-
tres, qualem necesse est ut sustineat pugnam mens
proficientis, ne favor humanæ laudis subrepat, ne
dissolvat adulatione, ne cor ambitu intumescat. At illi,
qui quod notum est Dei, notum est illis; qui invis-
ibilia Dei, per ea quæ facta sunt, conspiciunt: eva-

nuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est in-
sipientis cor eorum, et a monte contemplationis ceci-
derunt in vallem erroris. Ideo mutaverunt gloriam
in corruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corrup-
tibilis hominis, et volucrum, et quadrupedum, et
serpentium. Et si scire volueris quo isti digni sunt
onere, audi quod sequitur: Propter quod tradidit
eos Deus in desideria cordis eorum et in passiones
ignominie, et tradidit eos Deus in reprobum sensum
(Rom. i, 19-28). Sed et illi qui scientiam Scriptu-
rarum vel doctrinam cœlestem intentione non recta,
puta ad laudes hominum vel ad temporale lucrum
retorquent; ad vallem visionis pertinere noscuntur,
ut scientia visionem, vallis intentionem significet.
Quos omnes quale pœnæ pondus expectet, prophe-
ticus sermo declarat.

14. Sequenti loco ponitur *Tyri onus* quod nomen
angustia interpretatur, cujus onus est in amaritu-
dine poenitentiae, in labore continentiae, in corporali
ægritudine. Quid enim? nihilne oneris est in hæc
corporali exercitatione vel disciplina regularis ob-
servatione? Quid in labore continentiae? Quid labo-
riosius, quid difficilius? quid periculosius serva-
tur? quid facilius amittitur? Et est alia quædam
cordis angustia, quam facit amor sui: cui contra-
ria est cordis latitudo, quam facit amor Dei et pro-
ximi. Amor autem sui ex propria voluntate proce-
dit. Qui igitur amat propriam voluntatem, oneri illi
est voluntas aliena, et ideo quæ sua sunt querit,
non quæ aliorum. Ad omnia quæ sibi voluntas pro-
pria suggerit, promptus; ad ea quæ sibi injungun-
tur, piger et tardus. De talibus dicit Apostolus:
Erunt homines se ipsos amantes (II Tim. iii, 2). Qui
profecto pondus pœnæ, quod in onere *Tyri* scribitur,
non evadent.

15. Ultimum *onus* est *jumentorum austri*. Auster,
qui ventus est calidus, signat Spiritum sanctum,
sicut habes in Cantico canticorum: Surgat aquilo,
et veni, auster; perfla, hortum meum (Cantic. iv, 16).
Felix anima quæ hujus austri jumentum est; quæ
freno moderationis hujus regitur; quæ in omnibus
ejus subditur voluntati. Felix plane anima, cui Spi-
ritus sanctus præsidet, et omnia opera ejus dirigit,
cogitationes ejus disponit, motus ordinat moresque
componit. De talibus scriptum est: Ubique erant
impetus Spiritus, illuc gradiebantur, cum ambularent
(Ezech. i, 12). De quibus propheta: Viam feci-
sti in mari equis tuis (Habac. iii, 15). Hujus jumen-
tum austri Paulus erat, qui dicebat: Non spiritum
hujus mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est; ut
560 ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis (I Cor.
ii, 12). Et videte quomodo jumentum austri ubique
regitur freno præsentis. Prohibetur a Spiritu, ne
in Asia prædicet (Act. xvi, 6); monetur a Spiritu,
ut Macedoniam visitet (Act. xx, 1, 3); incitatur a
Spiritu, ut Atheniensibus evangelizet (Act. xvii, 16);
alligatus Spiritu Jerosolymam properat (Act. xx, 22).
Vides quomodo insidens ei Spiritus sanctus quasi
jumento suo, nunc stringit habenas, ne eat quo vult;

nunc urget calcariibus, ut eat quo Spiritus vult.
Quid putamus, fratres mei? nihilne oneris portant
hujusmodi, jumenta? Sed jumenta austri sunt, ideo
onerantur ab austro. Quali onere, inquis? Audi
Apostolum: Charitas Dei diffusa est in cordibus no-
stris per Spiritum sanctum qui datus est nobis (Rom.
v, 5). In hac itaque charitate quale onus sustinuit
Apostolus ipse dicat: Quis infirmatur, et ego non
infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? (II
Cor. xi, 29). Et iterum: Tristitia mihi magna est
et continuus labor, pro fratribus meis secundum car-
nem (Rom. ix, 2, 3). Ille igitur qui jumentum est
austri, oneratur aliena infirmitate, oneratur aliena
iniquitate, oneratur aliena necessitate et perversi-
tate. Onus est esuries pauperis, oppressio inopis,
miseria ægotantis, tentatio proficientis, causa
deficientis. Oneraverat et eum plebis tribulatio, or-
phanorum desolatio, viduarum gemitus, afflictio
captivorum. Nonne beatissimus Paulus quasi hoc
onere pressus, a secretis cœlorum descendit ad cu-
bile infirmorum? Sed et vos, fratres, qui fugistis
ab aquilone de medio Babylonis, et jam habitatis
in terra austri, Alter alterius onera portate, et sic,
ut jumentum austri, adimplebitis legem Christi (Gal.
vi, 2). Certe non est jumentum austri, qui por-
tare negligit onus fratris sui, infirmitates et morum
et corporum, quas in istis oneribus, ut potuimus,
commemoravimus.

16. Præterea, fratres, per jumenta austri, possu-
mus eos significatos dicere, qui dona Spiritus sancti
non per meritum, sed per officium sortiuntur, sicut
sunt prophetia, curationes et cætera hujusmodi.
Quos ordinant, ordinantur; maledicuntur, quos
maledicunt; quos benedicunt, benedicuntur; ligantur,
quos ligant; et quos absolvunt, absolvuntur: ita
tamen si hæc omnia secundum leges Ecclesie, non
secundum animi impetum faciunt. Hinc est quod
Balaam populo Dei benedixit (Num. xxiii,
xxiv); quod Caiphas pessimus prophetavit (Joan.
xi, 51); Judas pessimus, sicut cæteri Apostoli,
miracula fecit (Matth. x, 4, 8). Hinc est quod multi
venient in illa die dicentes, Nonne in nomine tuo
prophetavimus, et signa multa fecimus? Et tunc
conspitebunt illis, ait Dominus, quia non novi vos (Matth.
vii, 22, 23). Hi tales non homines dicendi sunt, sed
jumenta, qui Domino Jesu Christo non serviunt, sed
suo ventri, qui terrena cupiunt et cœlestia contem-
nunt. Hi nimirum illo onere miserabiliter punientur,
quod quibusdam jumentis austri Isaias terribiliter
intentat.

17. Fregimus, ut potuimus, panem istum hor-
deaceum; sed quia festinavimus inter frangendum,
plurima nobis ceciderunt fragmenta. Vos igitur qui
otiosi estis, quos Christus ab his occupationibus
servavit immunis, colligite quæ superaverunt fra-
gmenta, ne pereant. Inspiciat unusquisque se ipsum.
Videat, et quod onus sustineat, et quod in futurum
sustinere formidet. Si sub onere Babylonis est, de-
testetur illud et abiciat; ne si fueris conformis ope-

ribus ejus, a pœnis ejus non sit immunis. Sub onere
Philistim, videat ne potionibus eorum inebrietur;
eisque fiat similis in culpa, futurus eis similis in
pœna. Quod si sub onere Moab se senserit laborare,
satagat sic necessitatibus corporis indulgere; ne
Nabuzardan muros destruat Jerusalem (IV Reg.
xxv, 8-10); nec sic ei satisfaciat, ut cum illo in
æternum ardeat. At si onus Damasci humerum pres-
serit, caveat ne ipse sibi manus injiciat; et ita se-
mians in carne, de carne metat corruptionem.
Sane si onus Ægypti incubuerit, abiciat opera te-
nebrarum, et armis lucis induatur; ne si hic iate-
rioribus tenebris mentem libens tradiderit, quan-
doque in exterioribus nolens crucietur. Porro, si
onus deserti maris malis eum persecutionibus in-
festaverit, non deficiat nec frangatur; ne quod ipsi
injecerint per malitiam, ille per impatientiam patia-
tur. Si autem onus *Duma*, id est silentii, fecerit im-
patientem, vel pudor et confusio obstruxerit confes-
sionem; caveat pondus pœnæ, quod taliter silenti-
bus propheta intentat. 561 Verum si onere *Arabie*
pressus mortem timuerit, secundum naturam sese
habeat, ut eam non timeat propter conscientiam;
ne non solum ab *Arabia* prematur, sed insuper
cum *Arabia* æternæ damnationis onere comprimatur.
Præterea si sub vallis visionis onere suspirans
contra vanitatem pugnaverit, caveat ne a monte
contemplationis cadat in vallem erroris, eo utique
onere obruendus, quod in onere vallis visionis pro-
pheta describit. At si sub onere *Tyri*, ob præsentem
labores et dolores mentem pusillanimitas in despe-
rationem dejecerit, caveat præ omnibus propriae vol-
untatis angustiam; ut corde dilatato, per omnes hu-
jus vitæ angustias gratanter incedat, et sic æternum
miseriæ pondus, quod *Tyro* intentatur, evadat. Po-
stremo, si sub onere jumentorum austri affectus
tædio defecerit, cogitet sciatque, quia, si onus cha-
ritatis abjecerit, onus damnationis non immerito
sustinebit.

18. Credo etiam quod non vacat mysterio ipse
onerum ordo; nec sine causa primo loco ponitur
onus Babylonis, secundo Philistim, et sic de cæ-
teris. Si enim prius a cordibus nostris non fuerit
expulsa cupiditas, quæ onus Babylonis et radix om-
nium scitur esse malorum (I Tim. vi, 10); nec cæ-
tera onera declinare vel vincere, nec ad virtutum
progredi summam ulla ratione poterimus. Fit au-
tem ista cupiditatis expulsio, vel in his qui sæculo
plene renuntiant, vel qui sic utuntur hoc mundo,
tanquam non utantur (I Cor. vii, 31); vel tanquam
nil habentes et omnia possidentes (II Cor. vi, 10).
Cupiditate autem devicta vel exclusa, jam non est
nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem,
sed adversus mundi rectores tenebrarum harum,
contra spiritualia nequitie in cœlestibus (Ephes. vi,
12). Sed cum his qui non patitur nos tentari supra
id quod possumus, sed facit cum tentatione pro-
ventum, ut possimus sustinere (I Cor. x, 13); onus
istud vel alleviaverit vel abjecerit, onerabit nos hu-

jus carnis necessitas, cujus metas sicut scire difficile est ita servare impossibile. Necesse proinde est ut, concepto igne, naturalia non incentiva fatigent; et, nisi eis resistatur, ad illicita quæque compellant. Si vero compressis Philistiim, necessitas corporalis, quasi Moab, sub modo fuerit temperantiaque reducta, et sic quasi onus Damasci, carnis quis vicerit incentiva; statim errores et blasphemiae, quasi tenebrae Ægypti oculos carnis obducent, donec coruscanti luci sapientiæ tenebrae cedant; et statim desertum mare, id est perversorum invidia malitiaque succedant. Qua cessante, cum omnia ei videatur esse quieti, ipsa quies a spiritu acediae, quasi ob onere Duma, non potest esse quieti. Quo operis, orationis ac lectionis, assiduitate expulso, onus Arabiæ, id est metus mortis, incumbit. Sed et ipso bonæ conscientiae ac fidei virtute superato, jam quasi vicinum et propinquantem perfectioni vanitas

A onerabit. Quæ si fuerit profunda humilitate devicta, nil restat nisi ut alienis necessitatibus quasi jumentum austri oneretur.

19. Hæc præsentia de oneribus dicta sufficiant, quorum quædam ab humeris nostris hoc tempore gratiæ Christus deponit, quædam temperat, quædam minuit, quædam disponit. Hæc autem omnia operatur secundum abundantiam misericordiæ suæ, a cujus præsentia, quasi a facie olei, jugum diabolicæ dominationis computruit. Sed qui tempus misericordiæ negligit, judicii tempus formidet; quia is qui per misericordiam nos redemit, per justitiam judicabit. Itaque, fratres, misericordiam et judicium cantemus Domino. Misericordiam scilicet, quam experimur; judicium, quod expectamus. Amplectamur illam, illud timeamus, ut hic devoti, illic securi inveniamur, præstante Domino nostro Jesu Christo. Amen.

NICOLAI CLARAE-VALLENSIS

SERMONES TRES IN NATIVITATE DOMINI.

SERMO I (46).

In illud: « Oleum effusum nomen tuum. »
(Cant. 1, 2.)

1. Non poterit explicari sermo quem mente concepi. Stupor enim miraculorum opprimit me; et dum omnia replico, omnia complicantur. Quis poterit excogitare diem adventus ejus? Ideo fit elinguis lingua, 562 memoria immemor, insensibilis sensus: insueta novitate relucent omnia, et omnia partui Virginis obsequuntur. Fiunt mirabilia in caelo sursum, et in terra deorsum; quia universa in nascentis Dei obsequium juraverunt. Insigniuntur convexa caelorum stella lucentiore, et multo lumine loca flammantia pertringuntur. Diffunduntur per quadrifidum orbem radii rutilantiores, et pluralitatem stellarum novus ignis obtundit. Miratur orbis caelos novum peperisse splendorem, et inconvertibilem eorum statum ad signa et prodigia fuisse conversum. Vident Chaldaei in caelis quod Balaam reliquit in Scripturis: Orietur, inquit, stella ex Jacob, et consurget homo ex Israel, et erit omnis terra possessio ejus (Num. xxiv, 17, 18). Nascitur stella in excelsis, et Deus in terris, cujus possessio a mari usque ad mare. Præparant se reges Tharsis, ut cum novitate munerum videant novam Matrem, Filium novum, novam novitatem. Fons olei de terra erupit; templum Romæ, quod vocabatur Æternum, corrui, omnibus impensis et urbis et orbis mirabiliter consummatum (47). Cum enim Romani in victoriosæ antiquitatis memoriam, templum singulari sche-

(46) Quod hunc sermonem male nonnulli ascripserint Petro Damiano, satis apparet ex num. 3, cum Petrus Damianus quinquaginta annis Bernardum præcesserit.

mate facere decrevisset, ab omni illa deorum, imo dæmoniorum multitudine quæsierunt usquequodurare posset tam excellentis operis operosa constructio, responsum est: Donec Virgo pareret. Illi ad impossibilitatem oraculum retorquentes, Templum Æternum, solemmem illam machinam vocaverunt. Nocte autem cum e virginali thalamo virgineus flos Mariæ egressus est, ita cecidit et contractum est illud mirabile et columnarium opus, ut vix apparerent vestigia ruinarum.

2. O Bethlehem civitas Dei summi, et in te et in suburbis tuis visa sunt mirabilia hodie. Deus pendet ad ubera, ponitur in præsepio, ligatur in cunis, pannis involvitur, et laxatis fasciis, felices manus et sancta brachiola per cunarum parvitatem expandit; alludit Virgini, Matri arridet, et blandientes oculos ad Mariam intorquet. Stat perterrita tantis miraculis Regina caelorum, confert in corde suo salutationem archangeli, conceptionem Dei, nativitatem pueri, et miratur quod ille, qui aliter potuit ad nos venire, sic voluit subvenire. Adest et Joseph, sed ab utroque remotus, et in excessu mentis miratur, et mirari satis non potest, qualiter ad tantæ dignationis admissus sit arcanum. Adest multitudo caelestis exercitus; vocibus gloriosis Gloria in excelsis Deo (Luc. II, 14) auditur. Pastores veniunt, et inveniunt puerum et puellam; præcedit stella, reges accedunt, adorant Filium, Matrem venerantur, offerunt munera, deferunt majestati. Cruciatur Herodes, Jerosolyma turbatur, requiruntur Scribae,

(47) Refellitur hoc a Baronio in Annalibus, initio tomi I; quod istud templum longe post Christi Nativitatem a Vespasiano fuerit constructum.

locus prædicatur, indicitur simulatio, simulator ad nihilum deducitur, deteguntur commenta fraudum, Magi per aliam viam revertuntur, pax inaudita a sæculo regnat, universus orbis ad census describitur, rivus olei de terra prosulat, et in divitem venam liquor sanctificatus ebullit. Quid est hoc, nisi quia vera pax in terris apparuit; nisi quia ad supernum regnum cives ascribuntur; nisi quia fons misericordiæ de Virgine emanat?

3. Oleum effusum nomen tuum (Cantic. 1, 2). Spiritus sanctus, Scripturæ ipsius vivus fabricator, et unus aliquis non parvam suæ pinguedinis dulcedinem sub hoc capitulo dereliquit. Sed vos nocturnis vigiliis ita defatigati estis, ut vix possitis somnum ab oculis amovere. Evigilate tamen paulisper, et somni torporem excutite: aderit ille de cuius Nativitate loquimur, ut illuminet oculos nostros, ne obdormiamus. Totus autem sententiæ sensus ex illius arca mutuabitur, cujus consilium est quasi consilium Dei. Ipse ille est dominus videlicet Abbas Clarae-Valleensis, cujus religio et discretio, sapientia, eloquentia, vita et fama per totam latinitatem non immerito decurrit. Libenter enim illius sarcinas odor. Sed ad propositum revertamur. Benignus ille Spiritus, de cuius secretiore fonte Canticorum flumen evadit, in his tribus verbis tria nobis requirenda reliquit; videlicet nomen sponsi, quare oleo comparetur, quomodo et effundatur; quia et nomen tacet, de comparatione nil loquitur, de effusione nil dicit.

563 4. Primum de nomine videamus. Multa, ut arbitror, vocabula Sponsi per divinam Scripturam sparsa leguntur; sed in duo vobis universa complector. Nullum profecto reperies, quod non sonet aut majestatis potentiam, aut gratiam pietatis. Puer Domini, de quo frequentius facio mentionem, ad regis cubiculum introductus, duo quasi sublimiora de ipsius ore divinitatis audivit: Potestas Dei est, inquit, et tibi, Domine, misericordia (Psal. lxi, 12, 13). Sed et ipse Salvator propheticae veritati attestans ait: Vos vocabis me, Magister et Domine (Joan. xiii, 13). Dominus nomen est majestatis; pietatis, magister. Si enim pium est præbere escam corpori; multo misericordius escam animæ impartiri, quod est proprie magistrorum, qui mentes disciplinatas sub disciplinæ rigore coercent. Videamus quod horum nominum effundatur; utrum nomen potentiae in nomine gratiæ, vel nomen pietatis in majestatis vocabulum. Absit ut misericordia in potentia includatur; quia miserationes ejus super omnia opera ejus! (Psal. cxliv, 9). Certum est ergo quia potestas Dei in majorem hodie pietatem effusa est, cum caeli distillarent a facie Dei, et de virgineis membris Antiquus dierum exoritur. Non est qui se abscondat a calore isto; quia largior olei effusio a capite descendit in barbam; quia etiam extremam vestimenti fimbriam largius irroravit. Tanta est abundantia miserentis, ut non solum sub nomine effusionis, sed exinanitionis censeatur. Exi-

nanivit semetipsum, ait Apostolus, formam servi hodierna die accipiens (Philipp. II, 7), et cum tota multitudine miserationum suarum de thalamo prosiliit virginali.

5. Non enim habuit dulciorem modum ad redimendum nos abyssus illa consiliorum Dei; quia quidquid in Divinitatis thesauro pietatis est inventum, totum in utero Virginis est congestum. Non me capio præ lætitia, quod tanta majestas naturam meam assumens, tantum me elevat; et me miserum in divitias gloriæ suæ non ad horam, sed in sempiternum includit. Fit frater meus Dominus meus; et timorem Domini fratris vincit affectus. Domine Jesu Christe, libenter audio te regnantem in caelis, libentius nascentem in terris, libentissime crucem clavos et lanceam sustententem. Hæc siquidem effusio rapit effectum meum, istorum memoria incalescit cor meum, viventis et vividæ potionis asperitate purgatum. Vivus est iste sermo et efficax, et penetrabilior omni gladio accipiti, pertingens usque ad divisionem animæ et spiritus, compagum quoque ac medullarum scrutator (Hebr. iv, 12). Unus illorum qui prophetalis chori aut magister, aut inter magistros est, sub senaria divinorum nominum partitione, de hac effusione mirabiliter quidem sed subtiliter prophetavit: Vocabitur, inquit, nomen ejus admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis (Isai. ix, 6). Erat quidem admirabilis Dominus meus inter angelicos ordines audiens hymnum gloriæ suæ; admirabilis illi mirabili creaturæ; faciens mirabilia in caelo et in terra, in mari et in omnibus abyssis. Ego autem in luto factis et miseræ obvolutus, miser et miserabilis omnem spem emergendi perdideram. Ille in gloria, ego in miseria: admirabilis ille, miserabilis ego. Sanctum et terribile nomen istud clausum et integrum quomodo capere poteram, quando vix angelicus oculus prospicere, nedum perspicere potest?

6. Sed vide effusionem. Ille qui erat admirabilis agminibus Angelorum, inclinat caelos et fit consiliarius hominum. Majestativum nomen in pietativum effunditur; et qui mirabilis est in caelis, consulere venit in terris, abscondit purpuram sub miseræ vestimentis. Et ad lutum ubi jacebam inclinatur, non mergitur: et, si audeo dicere, infixus sum in limo profundi, operi manuum suarum porrigit dexteram, de profundis aquarum extrahit, extractum abluit, ablutum induit, indutum reportat, reportatum confirmat. Porrigit dexteram cum nascitur, cum loquitur extrahit, abluit cum moritur, induit cum resurgit, cum ascendit reportat, confirmat cum Spiritum sanctum remittit de caelis. Bonus quidem consiliarius, qui consilium quod voce dederit, et morte defendit. Erat enim docens, ait evangelista, sicut potestatem habens non sicut Scribae et Pharisei eorum (Marc. I, 22). Deus, fortis, nomina sunt potestatis: sed Deus effunditur in patrem futuri 564 sæculi; fortis, in principem pacis. Breviter carro; quia et